

קונטרס
ליקוטים להמראי מקומות
ללקוטי שיחות

מאגר החכמה
116115

האזינו

— שבת (ת) שובה —

ב (קצח)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יאָרק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושלוש לבריאה

שמונים שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

ליקוט מהספרים שצויין להם בהמ"מ דליקוט האזינו

הערה 5: ... ראה פרש"י¹ ובמפרשי התורה².

(1) האזינו השמים עד וכפר אדמתו עמו.

(2) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת וגומר עד סוף הסדר כונת המאמר שלהיו' הדבר הזה מעותד. ויודע העתידו' מגיד מראשי' אחרי' לכן היה מצוה שיעשו מזה מאמר באופן שירה והיא שיר' האזינו שיזכור. ותהיה השירה במתכונתה כי השירה יכתובה בהפסק במקומו' שתעמוד בהם הנעימה כמו שכתב הרמב"ן ושישוררו אותם בזמר ונעימו'. כשירים שהיו משוררי' האנשים בנעמיותיה' וגם נקרא' שירה מגזרת (פ' בלק) אשורנו ולא קרוב. להיותה הגדת העתידות לא איום ולא דבר נאמר בתנאי כתוכחו' ואלות הברי'. הנה אם כן נקרא' שירה מג' בחינו' מאת כונתו וכתובתה. ומנעימותה וזמירה ומהבטחתה והגדת העתיד.

הערה 7: וראה בארוכה מעשי ה' כאן (מעשי תורה פרק לח) בפ' ענין שירה.¹

(1) ואקדים מה שידוע לכל משכיל מענין השירה או מה שיקרא שיר או שירה, שהשם הזה אמנם יאמר על קבוץ דברים שחבר מי שחברם קצרי הכמות ורבי האיכות שכל אות ואות שבה יורה על דבר, ויחבר אותם המשורר במלות קצרות ובמתיקות השיר למען יהיו שקועים וקבועים בכח הזוכר, כי לקצרים ולמתיקות לשונם לא ישכח השיר... ושכתמצא הכפל או תוספת תיבה לא תפלא, כי גם בכל השירות תמצא כן וכ"ש בשירות שנאמרו בתורתנו... אבל בשירות שנאמרו בתורה מלבד המשכת מתיקות הלשון עוד ימשך תוספת להיות כי כל תיבה ותיבה ממנו יש בה הוראה נסתרת זולת הפשט, כשארז"ל כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, א"כ אנחנו שלא יעדנו לדבר רק על הפשט הנגלה לא יצדק שמדקדק דקדוק רב על התוספת והגרעון.

הערה 9: ... וראה לח"מ שם.¹

(1) למדנו מזה דבמנחה של שבת אלו השלשה פרקים שהזכיר אומרים כל חד בשבת אחד כמו שמה שאומרים במוסף אומרים כל חד בשבת א' דכן אמרה הברייתא דהאזינו דאית ביה ששה פרקים דאומרים אותם בששה שבתות והני תלתא פרקי דמנחה שהם אז ישיר ומי כמוך ואז ישיר אומרים אותו בשלשה שבתות וחוזר חלילה ונמצא כשפרקי מוסף חוזר חלילה כבר אמרו של מנחה שתי פעמים. ולכן יש לתמוה על רבינו ז"ל שסתם וכתב במנחה שאומר אז ישיר ומי כמוך דמשמע דכל חד שבת אומרים תרתי דאינו כן אלא כל חד בשבת דיליה. וכן יש לתמוה אמאי לא הזכיר ג"כ אז ישיר ישראל דעלי באר וצ"ע.

הערה 15: ... וראה אוה"ת ריש שה"ש.¹

(1) שירתא רביעאה אמר משה נביא כד אתא זמני' למפטר מן עלמא, דהכדין כתיב אציתו שמיא ואמלל (וצ"ע מדוע לא הביא הפסוק ס"פ וילך וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם, דבהדיא נזכר לשון שירה משא"כ בפסוק האזינו לא נזכר לשון שירה בפירוש.

הערה 16: ... וראה בחיי פרשתנו שם, מא.¹

(1) והנה השירה הזאת נחמה גדולה והבטחה מבוארת בענין הגאולה ובאבדן עובדי גלולים ובנקמת ישראל מאויביהם ובכפרת ישראל מעונותיהם.

הערה 17: ראה בארוכה תוכן החלוקה דשירת האזינו -

אכרבנאל ריש פרשתנו¹ ... ספורנו פרשתנו לב, ז.²

(1) החלק הראשון הוא בהקדמה שהקדים אדוננו משה לדברי השירה וזה החלק יכלול חמשה פסוקים מן האזינו השמים עד הלה' תגמלו זאת:

החלק השני בספור החסדים והטובות שעשה הש"י עם ישראל והוא כולל תשעה פסוקים מן הלה' תגמלו זאת עד וישמן ישרון ויבעט:

החלק הג' בספור חטאת העם ופשעם נגד ה' ויכלול ד' פסוקים מן וישמן ישרון ויבעט עד וירא ה' וינאץ.

החלק הד' הוא מהעונשים שיעניש הש"י על פשעם והוא כולל שבעה פסוקים מן וירא ה' וינאץ עד אמרתי אפאיהם:

החלק הה' הוא בספור הכליה שחשב ה' לעשות לעמו והסבה שבעבורה נמנע ממנה ויכלול החלק הזה ח' פסוקים מן אמרתי אפאיהם, עד הלא הוא כמוס עמדי:

החלק הו' הוא בנקמת ישראל והנקמה מהאויבי' ויכלול החלק הזה עשרה פסוקים מן הלא הוא כמוס עמדי, עד ויבא משה, הרי יש לנו בשירה הזאת ו' חלקים שהם חלק ההקדמה וחלק החסדים וחלק הפשעים וחלק העונשים וחלק מחשבת הכליה וחלק הנחמה ונקמת האויבים.

(2) אחר שהשלים הקדמת השירה אשר בה הודיע שהמכוון ממנו הוא להגיד צדקת האל יתעלה שהוא אל אמונה להיטיב לעושי רצונו וברך ולא ישבינה ואין עול במדת דינו נגדס. הואיל משה באר זה בהגדת העבר והעתיד להודיע ראשונה כמה היתה כוונת האל ית' להשיג זה התכלית בכל המין האנושי בימות עולם ובשנות דור ודור ואין כשלא עלה זה הגדיל ה' לעשות להעלות את ישראל אל גרם המעלות כאשר יעשה באחרית הימים עם השרידים אשר יקרא. שנית שנתן להם מקום נכון לעבדו בשמחה ובטוב לבב מרב כל והמה מרו ושלמו רעה תחת טובה ומי שהחטיא כוונתו עם כל אלה אין ספק שהוא ראוי לעונש נמרץ. שלישית שבגודל עונם נפלו במכמורי רשעים והיו ראויים לכליון חרוץ לולי חלול ה' שמנע מזה. רביעית הודיע סבה אשר בגלות, תהיה להם גאלה באחרית הימים. חמישית הודיע אופן הגאולה ורחמי האל ית' על שארית עמו והם חלקי פרשת האזינו שזכרו ז"ל ונתנו בהם סימנין. הזי"ו ל"ך.

הערה 20: ראה בפרטיות אנציקלופדי' תלמודית ע' הזי"ו

ל"ך. וש"נ.¹

(1) בפירוש הסימן הזי"ו ל"ך נחלקו ראשונים, אלא שלדבר הכל מתחיל הפרק הראשון בתחילה השירה: האזינו, והוא הה' של הסימן, והפרק השני בזכור ימות עולם, והוא הז' של הסימן.

ומכאן ואילך נחלקו, ויש דעות בדבר:

- (א) ירכיבהו, וישמן, לא חכמו, כי ידין...
- (ב) ירכיבהו, וירא ה' וינאץ, לולי כעס אויב, כי ידין.
- (ג) ירכיבהו, וירא לו חכמו, כי אשא.
- (ד) ירכיבהו, וירא לו חכמו, כי ידין.
- (ה) ימצאהו, וישמן לולי, כי אשא.
- (ו) ירכיבהו, וירא, לולי, כי אשא.

הערה 27: ועד"ז ע"פ החלוקה שבאשכול (הלכות סדר

פרשיות והפטרות סכ"א) בשם רב האי גאון.¹

(1) ורב האי אמר הכי נהנין בקבלה מאבותינו: האזינו, זכור, ימצאהו, וישמן, לולי, כי אשא.

הערה *27: ... וראה דרישה שם.¹ רש"ש לר"ה שם.²

(1) ב"י הביא גמרא פרק בתרא דר"ה במוספי שבת. מה היו אומרים רב ענן אמר הזי"ו לך לאו דוקא בשבת אלא ר"ל במוספי' של אותה שבוע שהיו עושין מעמדות והיה מתפללין בכל יום מוסף וגם נעילה וכן משמע מפ' כ"ב שהביא ב"י וכן מדברי רבינו.

(2) ודע שאנכי תמה מאד על לשון הטושו"ע סי' תכ"ח ס"ה שכתבו כבדרך כו' שהיו קורין השירה פעם א' לששת ימי השבוע. משמע שהיו קורין אותה בחול בכ"י פרק אחד הלא כאן מבואר שלא היו קורין אלא בכל שבת פרק א' עד שהיו גומרים אותה בששה שבתות וכ"ה ברמב"ם וצע"ג. אח"ז נאמר לי שהגאון יעב"ץ העיר בזה בסידור שלו.

הערה 33: ... וראה גם רמב"ן פרשתנו לב, מ.¹ מעשי ה'

שם פ"מ.²

(1) והנה השירה הזאת אשר היא בנו לעד אמת ונאמן תגיד בביאור כל המוצאות אותנו הזכירה תחלה החדש שעשה עמנו הקב"ה מאז שלקחנו לחלקו... וידוע כי כל זה נתקיים ויהי כן ואמרה השירה כי בסוף ישיב נקם לצריו ולמשנאיו ישלם... והנה אין בשירה הזאת תנאי בתשובה ועבודה רק היא שטר עדות שנעשה הרעות ונוכל ושהוא ית' יעשה בנו בתוכחות חימה אבל לא ישבית זכרנו וישוב ויתנחם ויפרע מן האויבי' בחרבו הקשה והגדולה והחזקה ויכפר על חטאתינו למען שמו אם כן השירה הזאת הבטחה מבוארת בגאולה העתידה על כרחן של מינין... ואלו היתה השירה הזאת מכתב אחד מן החוזים בכוכבים שהגיד מראשית אחרית כן היה ראוי להאמין בה מפני שנתקיימו כל דבריה עד הנה לא נפל דבר אחד.

(2) ורצה להזכירם מה שעבר, ולהודיעם העתיד.

הערה *33: ... ראה רמבן שם.¹

(1) האחד שהנקמה והשלום העתידיים להיות בהכרח בכל הצרי' אותנו וכמו שאמר לי נקם ושלם. ואמר אשיב נקם לצרי ולמשנאי אשלם. אשכיר חצי מדם וחרבי תאכל בשר. כי דם עבדיו

יקום ונקם ישוב לצריו וגומר והכלל הזה מבואר ידוע שלא נתקיים בבית שני ולא בזמן אחר...

הכלל השביעי שבכל דברי השירה הזאת נתקיימו ולא יפול דבר ממנה ארצה לא במה שיעד מירושת הארץ ודשנותה והצלחותיה שהוא חלק החסרי ממנה כי כלם נתקיימו בשלמות רב. ואם בעונות והחסאים שיגיד שיעשו מהעכו"ם. ומהשדי' האנשים והנשים שהוא חלק הפשע. הכל בא כמו שספר. ואם בעונשים הרעות והצרות שיעד עליהם שהוא בחלק הענש כי בכלם לקו וזה אם בבית ראשון ואם בבית שני ובגלות. ומאחר שראינו שכל חלקי השירה ויעודיה נתקיימו ככל הכתוב בה ראוי שנאמין אמונת אומן שגם כן יתקיים החלק האחרון זמנה מהגאולה ונקמת האויבים.

הערה 36: ... וראה שו"ע אדה"ז שם ס"ג.¹

(1) יש מי שאומר שלא התירו להוסיף על מנין הקוראים אפי' בשבת אלא בזמן חכמי המשנה שלא היו כל העולים לתורה מברכים אלא ראשון הי' מברך ברכה ראשונה והאחרון הי' מברך ברכה אחרונה...

הערה 37: ... וראה טורי אבן ר"ה שם ד"ה עד שהראשונה.¹

(1) ק"ל איך חלקו... ושל האזינו לששה האמר בפ"ק דברכות (ד', יג) כל פרשה דלא פסיק משה רבינו לא פסקינן... וכך של האזינו לא פסקה דהא כולן חדא פרשה הן בתורה.

הערה 39: ... וראה גם רמ"א או"ח סתרס"ט.¹

(1) ונהגו עוד להרבות הקוראים לספר תורה וקוראים פרשה אחת הרבה פעמים ואין איסור בדבר [מנהגים וריב' סימן פ"ד].

הערה 41: ראה גם לשון הספורנו שם בתחלתו.¹ וראה

חזקוני ס"פ וילך.² אברבנאל פרשתנו.³

(1) אחר שהשלים הקדמת השירה, אשר בה הודיע שהמכוון ממנו הוא להגיד צדקת האל יתעלה, שהוא אל אמונה להיטיב לישראל, וברך ולא ישיבנה, ואין עול במדת דינו נגדם.

(2) את דברי השירה הזאת. פר' האזינו לפי שמזכיר בה שספק צרכיהם במדבר ובא"י ואיך חטאו וגלו ואיך עתידין להגאל.

(3) הרי יש לנו בשירה הזאת ו' חלקים שהם חלק ההקדמה וחלק החסדים וחלק הפשעים וחלק העונשים וחלק מחשבת הכלייה וחלק הנחמה ונקמת האויבים.

הערה 43: ראה בפרטיות בגמ' ר"ה שם.¹

(1) תניא רבי יהודה אומר משום ר"ע בראשון מה היו אומרים לה' הארץ ומלואה על שם שקנה והקנה ושליט בעולמו בשני מה היו אומרים גדול ה' ומהולל מאד על שם שחילק מעשיו ומלך עליהן בשלישי היו אומרים אלהים נצב בעדת אל על שם שגילה ארץ בחכמתו והכין תבל לעדתו ברביעי היו אומרים אל נקמות ה' על שם שברא חמה ולבנה ועתיד ליפרע מעובדיהן בחמישי היו אומרים הרנינו לאלהים עוזנו על שם שברא עופות ודגים לשבת לשמו בששי היו אומרים ה' מלך גאות

לבש על שם שגמר מלאכתו ומלך עליהן בשביעי היו אומרים
מזמור שיר ליום השבת ליום שכולו שבת א"ר נחמיה מה ראו
חכמים לחלק בין הפרקים הללו אלא בראשון שקנה והקנה ושליש
בעולמו בשני שחילק מעשיו ומלך עליהם בשלישי שגילה ארץ
בחכמתו והכיין חבל לעדתו ברביעי שברא חמה ולבנה ועתיד
להיפרע מעובדיהן בחמישי שברא עופות ודגים לשבח לשמו
בששי שגמר מלאכתו ומלך עליהם בשביעי על שם ששבת.

הערה 47: ... וראה שו"ת כנסת יחזקאל סי' קט.¹

1) עוד נקדק ר"ע בלשונו בראשון ע"ש וכך בכל הימים
ובשביעי לא אמר ע"ש ור"נ איפכא בכולהו לא אמר סי' ע"ש
ובשבת אמר ע"ש. ונראה לי הק' באשר יש לפרש שהלויים בחרו
מזמורים אלו אף שדוד המע"ה אמר מזמורים אלו כ"א נגד יום
הבריאה או י"ל דהמע"ה אמר מזמורים אלו כ"א נגד כל יום רק
נגד שבת קודש אמר ל"ק למה היזכר שם שבת במזר יותר משאר
ימי השבוע.

אך אם דוד אמר נגד כל יום שפיר קשה למה היזכר שבת
יותר משאר ימים ועצ"ל דנגד יום שכולו שבת אומר. והנה ר"ע
ס"ל דוד אמר כל יום וז"ש ר"ע בלשונו על שום פירש דוד אמר
ע"ש לפ"ז למה היזכר שבת יותר משאר ימים א"ו על יום שכלו
שבת אמר והלויים בחרו לומר בשבת כי לא ראו מזמר אחד לומר
בשבת גלל כן לא אמר גבי שבת ע"ש. אך ר"נ ס"ל איפכא לכך
לא אמר בכולהו ע"ש רק בשבת ס"ל דוד אמר נגד יום שבת
בראשית ע"כ אמר גבי שבת ע"ש וק"ל.

הערה 55: ... ראה שער היחוד והאמונה פ"ד. שם פ"ו.²

1) וכמו שהנרתק מגין בעד השמש כך שם האל-קים מגין
לשם הוי' ב"ה.

2) ונרתק לשם הוי' להעלים האור והחיות הנמשך משם ה'
להעלים האור והחיות הנמשך משם ה' ומהוה מאין ליש שלא
יתגלה לנבראים ויבטלו במציאות.

הערה 57: ראה שער היחוד והאמונה שם בארוכה.¹

1) כך ממש אין ביכלתו להשיג מדת גבורתו של הקב"ה
שהיא מדת הצמצום ומניעת התפשטות החיות מגדולתו מלירד
ולהתגלות על הנבראים להחיותם ולקיימם בגילוי כ"א בהסתר
פנים שהחיות מסתתר בגוף הנברא וכאילו גוף הנברא הוא דבר
בפני עצמו ואינו התפשטות החיות והרוחניות כהתפשטות הזיו
והאור מהשמש אלא הוא דבר בפני עצמו ואף שבאמת אינו דבר
בפני עצמו אלא כמו התפשטות האור מהשמש מכל מקום הן הן
גבורותיו של הקדוש ברוך הוא אשר כל יכול לצמצם החיות
והרוחניות הנשפע מרוח פיו ולהסתירו שלא יבטל גוף הנברא
במציאות... והנה בחי' הצמצום והסתר החיות נקרא בשם כלים
והחיות עצמו נקרא בשם אור שכמו שהכלי מכסה על מה שבתוכו
כך בחי' הצמצום מכסה ומסתיר האור והחיות השופע... והנה
שם אלהים הוא שם מדת הגבורה והצמצום ולכן הוא גם כן
בגימטריא הטבע לפי שמסתיר האור שלמעלה ממהוה ומחיה העולם
ונראה כאילו העולם עומד ומתנהג בדרך הטבע ושם אלהים זה
הוא מגן ונרתק לשם הוי"ה להעלים האור והחיות הנמשך משם
הוי"ה ומהוה מאין ליש שלא יתגלה לנבראים ויבטלו במציאות.

הערה 58: ראה לקו"ת צו יד, ב ואילך.¹

(1) משא"כ בהים הם באתכסיא לפי שהן מובלעין ומכוססם בתוך הים שמכסה עליהם... שהברואים שבים חיותם וקיומם הוא בתוך הים דווקא וכך הוא בחי' עולמא דאתכסיא דאינון מתייחדין באחד שכולם בטלים במציאות במקורם.

הערה 59: ... וראה חדא"ג מהרש"א שם.¹

(1) שהמשפט הוא קיומו של עולם מלהביא מבול לכסות הארץ וז"ש עד מתי תשפטו עול וגו' להביא שוב מבול לעולם שנחתם על כך כדכתיב כי מלאה הארץ חמס.

הערה 63: ראה חדא"ג מהרש"א ר"ה שם.¹

(1) וזה המזמור אמרוהו ביום ד' אלא בשעת החורבן אליא נפיל בפומייהו ביום ד' כדאמרינן בערכיך (יא:יב.) ולפי שמזמור זה מפורש על פורעניות שעובדין לחמס ולבנה וכך היו ישראל באותו זמן בשעת החורבן.

בשוה"ג להערה 66: ביאור מחלוקת הנ"ל-ראה לקו"ש ח"ז ע' 192 ואילך.¹

(1) ועפ"ז איז מובן וואס די גמרא זאגט "וקמיפלגי בדרב קטינא כו'":

לדעת רב קטינא אז עס וועט זיין בלויז "חד חרוב", הייסט עס דאך אז "ליום השבת" מינט "משביתך שלא יזיקו", קען מען דעריבער ניט פרעגען "מה ראו חכמים לחלק כו'" (וואס דער שיר פון די ששת ימים איז "על שם שעבר" און פון שבת -"על שם להבא")-ווייל דער ענין "משביתך שלא יזיקו" וואס וועט זיין לעתיד איז אויך געווען בעבר, בשבת בראשית:

משא"כ לדעת אבני אז "תרי חרוב" הייסט עס דאך אז ער נעמט אן כדעת ר"י "מעבירם מן העולם", ווערט במילא א קשיא "מה ראו חכמים לחלק"- היות אז דער ענין פון "מעבירם מן העולם" איז לגמרי א נייע ענין, וואס איז פארבונדען בלויז מיט "להבא" און האט קיין שייכות ציט מיט " (על שם ש) עבר".

הערה 70: ... וראה לקו"ת ש"ש סו, ג.

(1) ולכן שבת אותיות תשב שענין שבת זענין תשובה הכל אחד דהיינו חזרת הדברים למקורן ושרשן כי הנה תשובה אינה מעבירות שבידו דוקא אלא תשובה היא להשיב נפשו שירדה מטה מטה ונחלבה בדברים גשמיים אל מקורה ושרשה לדבקה בו ית' לבטל רצונו מפני רצון עליון ולכן נתקנו עשרת ימי תשובה ויוהכ"פ גם לצדיקים גמורים כי זה כל האדם ועיקר התשובה הוא כמ"ש לך אמר לבי בקשו פני כו' פי' פנימית הלב שהלב אומר בקשו פני והוא בחי' תשובה עילאה מעומקא דליבא כאדם המעמיק במוחו ולבו ומחשבתו בדבר שחיו תלויים בו ונוגע עד הנפש ממש.

הערה 71 ראה לקו"ת שם. ושם סז, ד.¹

(1) ולכן כדי לבוא לבחי' זו שיהי' גילוי מלכותו ית' בבחי' ביטולהיש הגשמי צריך להקדים בחי' תשובה עילא את פניך ה' אבקש וממעמקים קראתיך ה' כמים הפנים.

הערה 72: ראה גם לקו"ש חי"ד ע' 143 ואילך.¹

1) ויובן בהקדים שהשבת שבין ר"ה ליוהכ"פ נקרא בשם "שבת תשובה" ופ"י הידוע דהשם של כל דבר מורה על תוכנו וחיותו של הדבר, מובן שתוכנו של שבת זה הו"ע התשובה.

ואף שבפשטות נקרא כן להיותו א' מעשרת ימי תשובה; אמנם, מכיון שכל עניני התורה הם בדיוק, הנה מזה שקבעו שמו של היום - "שבת תשובה", מובן כי שייכותו לענין התשובה היא לא רק בזה שהוא יום א' מעשרת ימי תשובה, אלא גם מצד ענין השבת שבו: להיותו השבת של העשי"ת, יש בו מעלה מיוחדת בענין התשובה, יתירה על שאר הימים מעשי"ת... על עבודת התשובה דשאר הימים מעשי"ת:

כמדובר כמ"פ, הנה הז' ימים שבין ר"ה ליוהכ"פ הם כנגד ז' ימי השבוע של כל השנה, דבכל יום מז' ימים אלו בו התשובה והתיקון על אותו היום בשבוע של כל שבועות השנה (דהיינו, ביום א' התשובה והתיקון על כל יום א' דכל השנה, ביום ב' דכל השנה וכו').

ועפ"ז מובן, דאף שבכללות הרי כל עשי"ת ענינם תשו"ע, כנ"ל, בכ"ז, מאחר שימי החול דעשי"ת ענינם התיקון על העבודה דימות החול של כל השנה, אין זו אמיתית ושלימות העבודה דתשו"ע.

משא"כ ביום השבת דז' ימים אלו, שבו התשובה והתיקון על העבודה דיום השבת של כל השנה, הרי עבודת יום זה היא השלימות בהעבודה דתשו"ע.

הערה 73: ... וראה שם פ"י.¹

1) וז"ש רז"ל במשנה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ופרש"י הכנעה והיא בחי' תשובה תתאה לעורר רחמים כנ"ל וכדיליף התם בגמרא מקרא דכתיב והיא מרת נפש.

הערה 80: ... וראה רלב"ג וילך שם.¹ שו"ת חת"ס יו"ד סרנ"ד.² ביאור הרי"פ פערלא לסהמ"צ רס"ג פרשיות פרשה ס (ריג, ג ואילך).³

1) כבר נתבאר אחר זה שהשירה היא דברי התורה בכללם עד תומם שנ' ויכתוב משה את השירה ויהי ככלות משה לכתוב* את דברי התורה הזאת על ספר עד תומם וזה מעיד שהשירה הזאת רצה בו כל דברי התורה בכללם וגם השירה עמהם והנה יורה שזה הוא ענין התורה בכללה שנא' לקוח את ספר התורה הזאת ושמתם אותו מצד ארון ברי יי.

2) נ"ל בוודאי אי' פשטי' דקרא הוא שיכתוב כל אדם מישראל לעצמו פ' שירה כדי להעמיד על קיום התורה א"כ ק"ו ממילא נדע שיהיה חיוב לכתוב עכ"פ אותן פרשיות שעיקרי תורה תלויין בהם כגון אותן שקרא המלך בפ' הקהל ועוד כיוצא וזה שאמרה תורה כתבו לכם השירה הזאת לרבותא קאמר אפי' השירה שהיא רק העדות וההתראה מחוייב כל א' לכתוב מכ"ש עיקר * התורה.

(3) ועוד תמהו האחרונים ז"ל בדברי הרמב"ם ז"ל אלו דכי היכי שכותבין פרשיות דמזוזה ותפילין ופרשת סוטה משום שמצותן בכך. הכא נמי אפשר דלעולם קרא כפשטי' דשירה לחודה קאמר. ומשום שמצותה בכך. ומנ"ל שהמצוה לכתוב ס"ת. וכל מה שפלפלו בזה האחרונים לתרץ אינו מספיק כלל לברר ענין זה על מכונו. ולזה הי' נראה לומר דלא קאמר רבא אלא מצוה מדבריהם בעלמא שאמרו כן כדי להגדיל תורה ולהרבות ספרים, כדי שיהיו שכיחים ומצויים ללומדיהם. אלא דאסמכתא אקרא. כן היה אפשר לומר בדעת הגאונים ז"ל וסייעתם שלא מנו מצוה זו.

איברא דעדיין אין בזה כדי להעלות ארוכה. שהרי גם לפ"ז עדיין התמיהא במקומה עומדת. דעכ"פ היה להם למנות מצות עשה לכתוב מיהת השירה לחודה דכתיבא בהדיא בקרא. ועוד דלפי מה שפירש הר"א אב"ד ז"ל... השירה הזאת לעד. ע"כ כל התורה קרי קרא שירה דאי שירה לבדה קאמר קרא. מאי עדות איכא עיי"ש.

הערה 81: ... וראה ס' השיחות תש"א ס"ע 56. ¹ ס' התולדות מהר"ש ע' 74. ² ס' הזכרונות פכ"ט ממהר"ל מפראג בזה. ³

(1) אין האב געהערט פון גדולים אז שירת האזינו דארף יעדער איד קענען אויף אויס ווייניג.

ווען די ביזנעס לייט וואלטען וויסן די גרויסע שפע ברכה אין זייער ביזנעס וואס שירת האזינו אויף אויס ווייניג קאן אויפטאן וואלטען זיי געווען אין דעם אסאך מער נזהר.

(2) דער מגיד האט אויך געהייסען אויסלערנען בע"פ די שירת האזינו.

(3) איינע פון די מסורת פון מהר"ל איז, אז מען זאל פאר'ן דאוונען יעדען טאג זאגען די שירה פון "האזינו", וואס דער מהר"ל האלט פאר א סגולה צו רייניגען די מחשבה און דאס הארץ. דער מהר"ל האלט אויך, אז סוחרים און בעלי מלאכות זאלען זאנגען "האזינו" צו עטליכע מאל אטאג, ווייל דאס איז א סגולה צו הצלחה, יעדער האט דערפאר געזאלט קענען "האזינו" אויף אויסוועניג, א.חוץ הצלחה האט דער מהר"ל געהאלטען, אז דאס זאגען "פון האזינו" עטליכע מאל א טאג איז א סגולה צו אריכות ימים.

הערה 83: ... ולהעיר מרמב"ם הל' ממרים (פ"א ה"ב-ג, ¹ ², פ"ב ה"ב) ³ בנוגע למנהגות ומנהג שפשוט בכל ישראל. - וראה לקו"ש ח"ה (ע' 57 ואילך. ⁴ ע' 337 ואילך ⁵) בענין שמות הסדרות.

(1) כל מי שאינו עושה כהוראתן עובר בלא תעשה שנאמר לא תסור מכל הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל... ואחד דברים שעשאוים סייג לתורה ולפי מה שהשעה צריכה והן הגזרות והתקנות והמנהגות. כל אחד ואחד מאלו השלשה דברים מצות עשה לשמוע להן. והעובר על כל אחד מהן עובר בלא תעשה.

(2) וכך הגזרות והתקנות והמנהגות אם ראו מקצתן שראוי לגזור גזירה או ללקן תקנה או שיניחו העם מהנהג הזה. וראו

מקצתן שאין ראוי לגזור גזרה זו ולא לתקן תקנה זו ולא להניח מנהג זה נושאים ונותנים אלו כנגד אלו והולכין אחר רובן ומוציאין הדבר אחר הרבים.

(3) ובית דין שגזרו גזרה או תקנו תקנה והנהיגו מנהג ופשט הדבר בכל ישראל. ועמד אחריהם ביה דין אחר ובקש לבטל דברים הראשונים ולעקור אותה התקנה ואתה הגזרה ואותו המנהג. אינו כפול עד שיהיה גדול מן הראשונים בחכמה ובמנין.

(4) עס האט זיך שוין פיל מאל גערעדט, אז טראץ דעם וואס די נעמען פון די סדרות התורה איזניט בודאות אז זיי זיינען דערמאנט אין ש"ס... איז אבער דא א גענוגנדע הוכחה, אז דאס זיינען תורהדיקע נעמען, אז העכער טויזנט יאר איז ביים כלל ישראל אנגענומען צו רופן די סדרות מיט אט די נעמען.

(5) אז דער נאמען פון א סדרה איז שייך צו דער גאנצער סדרה. ואעפ"י אז אין פשטות איז דער נאמען בלויז מצד (א ווארט אין) התחלת הסדרה, איז וויבאלד אבער אז די גאנצע סדרה ווערט אנגערופן מיט דעם נאמען... איז א דא"י אז די גאנצע סדרה האט א שייכות צו דעם נאמען, ווארום ס'איז דאך א נאמען פון תורה, און אין תורה איז ניט שייך קיין מקרה ח"ו, במכל שכן פון דעם וואס אפילו אין עניני העולם איז ניטא קיין מקרה.

מען קען ניט זאגן, אז די נעמען פון די סדרות זיינען ניט קיין נעמען פון תורה.

הערה 84: ראה אותיות דר' עקיבא אות ב בסופו.¹

(1) ד"א מפני מה ברא הקב"ה את העולם בבי"ת בבראשית וסיים התורה בלמ"ד? כדי שכשתדבקם ביחד אינן אלא בל, וכי תהפוך אותם אינן אלא לב, אמר להם הקב"ה לישראל בני אש אתם מקיימים שני דברים הללו בל ולב אני מעלה עליכם כאילו קיימתם את התורה כולה מב" ועד ל.

הערה 85: ראה זח"ג רכא, ב.¹ אגה"ק סי לא.² שו"ת חכם

צבי סע"ד,³ עו-עז.⁴... וראה בארוכה לקו"ש חי"ט (שופטים תש"מ) ע' 165 ואילך.⁵

(1) כמה דשייפין לא יכלי למיקם בעלמא אפילו רגעא חדא בלא לבא... וישראל מתנהגין רכיך וחלש ואיהו קיומא דכל שייפין.

(2) שסיבת החולי והבריאות הוא התפשטות והילוך החיות מהלב אל כל האברים המלובשת בדם הנפש היוצא מהלב אל כל האברים והגידיים המובלעים בהם וחוזר אל הלב ואם סיבוב והילוך הרוח חיים הלז הוא כהלכתי תמידי כסדרו המסודר לו מחיי החיים ב"ה אזי האדם בריא בתכלית כי כל האברים מקושרים יחד ומקבלים חיותם הראוי להם מהלב ע"י סיבוב הלז.

(3) שאי אפשר לשום נברא בעולם לחיות אפילו שעה אחת בלא לב.

4) מעשה אירע בימי הגאון מהר"ל מפראג שלא נמצא לב בתרנגולת ובאה השאלה לפני הגאון מהר"ל והתיר את התרנגולת באמרו שא"א לשום ברי' לחיות בלא לב אפילו רגע אח'.

5) בפשטות איז דער טעם פארוואס א מלך איז לב כל קהל ישראל ווייל אזוי ווי דער חיות פון גאנצען גוף איז אפהענגיק אין לב אזוי איז כל קהל ישראל אפהענגיק אין מלך.
הערה 88: ... וראה רמב"ן סוף פרשתנו.¹

1) אלו היתה השירה הזאת מכתב אחד מן החוזים בכוכבים שהגיד מראשית אחרית כן היה ראוי להאמין בה מפני שנתקיימו כל דבריה עד הנה לא נפל דבר אחד ואף כי אנחנו נאמין ונצפה בכל לב לדברי האלהים מפי נביאו הנאמן בכל ביתו אשר לא היה לפניו ואחריו כמוהו עליו השלום.

הערה 89: ... וראה המשך וככה תרל"ז לאדמו"ר מהר"ש פס"ט.¹

1) וכמ"ש בסש"ב שהתורה נק' תשובה עילאה, וא"כ גם לדבריו שתשו' תתאה אינו מועיל ומ"מ אין לך דבר שעומד בפני התשובה, והיינו בחי' תשו' עילאה שיש בחי' זו בתורה. ולכן לימוד התו' לשמה זהו בחי' תשו' ע"ע שהו"ע תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד כו' עיי"ש בארוכה.

הערה 90: ... וראה בארוכה לקו"ת ריש פרשתנו.¹

1) וביאור ענין תשובה וגם מה שאמרו רז"ל נמצא כל ימיו בתשובה אין הוא כל ימינו. הנה עיקר התשובה הוא כמ"ש והרוח תושב אל האלקים אשר נתנה...

ומזה יובן מהות התשובה שתשוב הנפש בבחי' ביטול במסירת נפש למקורה ושרשה העליון.

הערה 93: ראה אגה"ק ס"ד.¹

1) שלכן אהבה זו היא מעומקא דלבא מנקודה פנימית ממש כנ"ל ולמעלה מבחינת הדעת... והיא גילוי בחינת נקודה פנימית הכללית ויציאת השכינה הכללית מהגלות והשביתה לעד ולעולמי עולמים וכן כל ניצוץ פרטי מהשכינה שבנפש כל אחד מישראל יוצאת מהגלות והשביתה לפי שעה בחי' שעה זו תפלה ועבודה שבלב מעומקא דלבא.

הערה 94: ראה תוד"ה ונאמר פסחים קטז, ב.¹

1) ונאמר לפניו שירה חדשה וכן נודה לך שיר חדש על גאולתנו. דהכי תניא במכילתא כל השירות לשון נקבה חוץ משירה דלעתיד ולשון זכר כלומר שהנקבה יש לה צער לידה אף כל הנסים יש אחריהם צער חוץ מלעתיד שאין אחריה צער.